

GEZONDHEIDS- EN WELZIJNSWET VOOR DIEREN EN HAAR BETEKENIS VOOR DE EENDENHOUDERIJ

Ir. C.M. Spek
Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Directie Landbouw

Doel van inleiding

Duidelijk maken welke gevolgen de eendenhouderij -sector gaat ondervinden van deze wet.

Wat is de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren (GWW)?

De GWW is een kaderwet, welke wordt ingevuld met AMvB's en ministeriële regelingen (ca. 20 welzijns AMvB's)

De parlementaire behandeling duurde lang (12 jaar), begon met een klein wetsvoorstel met zeer beperkte reikwijdte en eindigde als ambitieuze wet met brede strekking. Gestart als wetsontwerp voor een Gezondheidswet voor dieren en geëindigd als Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren.

De parlementaire betrokkenheid was groot: parlement en regering waren gezamenlijk bezig een mijlpaal te slaan i/d geschiedenis van de bescherming van dieren.

Uitgangspunt van de wet is de intrinsieke waarde (eigen waarde) van het dier, welke onafhankelijk is van de waarde of het nut van het dier voor de mens. Gevolg hiervan is dat de belangen van het dier niet meer automatisch ondergeschikt zijn aan de belangen van de mens.

Kenmerk van de wet is het "nee tenzij" beginsel, hetgeen onder meer in de artikelen 39 (scheiden van dieren), 40 (ingrepen) en 43 (doden) tot uiting is gebracht.

Invulling van de GWW

Aanvankelijk volgde LNV een 2-sporenbeleid: AMvB's en zelfregulering/netwerksturing. In december '95 vond een Algemeen Overleg plaats waarin de notitie "Dierenwelzijn: van wet naar werkelijkheid" werd besproken, waarin dit 2-sporenbeleid was neergelegd. De Tweede Kamer drong daarbij aan op duidelijke normstelling door minister en minister zegde toe vooral wetgeving te zullen toepassen (zelfregulering dus verlaten).

Dat betekent dus het opstellen van een groot aantal AMvB's, waarbij een lang tijdstraject en grote overheidslast het gevolg zijn (ontwikkeling regelgeving, implementatie, handhaving).

Er is sprake van 2 soorten AMvB's: algemeenhorizontaal (art. 39, 40, 43) of diersoortspecifiek van aard (artikel 35/45: huisvesting; artikel 3 8: verzorging).

Verder zal nog preventieve toetsing toegepast gaan worden (artikelen 46-54: nieuwe, seriematig geproduceerde huisvestingssystemen), ter voorkoming van welzijnsonvriendelijke ontwikkelingen (indien AMvB tekort schiet of er niet is). Op 9 juli jl. is een brief aan de Tweede Kamer gestuurd over invulling preventieve toetsing: ingeval van ernstige welzijnsproblemen AMvB maken en in overige gevallen kan met preventieve toets worden volstaan.

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is een belangrijke advies-/overlegorgaan voor LNV bij de invulling van de GWW. Zo bracht de RDA advies uit over de volgorde waarin minimumnormen voor 13 'kleine takken' ontwikkeld dienden te worden. De eenden kwamen daarin op de 3^e plaats.

GWW-invulling voor eenden

De RDA baseerde zich op het NRLO-rapport van Blokhuis van febr. '95 dat de volgende welzijnsproblemen signaleerde: verensnebben, pootproblemen (vooral bij roosterhuisvesting), snavelkappen, ontbreken van badwater bij binnenhuisvesting.

Ingrepenbesluit: per 01-09-1996 in werking. Voor eenden snavelkapverbod m.i.v. 1 september 1996. Nog wel toegestaan tot 01-09-2007 in per 0 1-09-96 al bestaande en sindsdien ongewijzigd gebleven volledig roostervloerstallen.

Als gevolg van de mestwet (sinds '92 eenden in opgenomen), waardoor per 01.01.98 commerciële eendhouderij alleen met binnenhuisvesting mogelijk is, is in nieuwbouwstallen alleen nog eendhouderij op volledig strooisel mogelijk. Daardoor kan snavelkappen achterwege blijven. De kippenhouderij is nog niet zover! Daarmee, én met 10 jaar overgangsbepaling voor volledig roostervloerstal is ingrepenbesluit inpasbaar voor de eendensector.

Via snavelkapverbod worden, indirect, ook de aan volledig rooster gerelateerde welzijnsproblemen (veren snebberen en pootproblemen) verminderd door de overschakeling op dichte vloeren met strooisel.

AMvB eenden

In de brief van de minister aan de Tweede Kamer over de invulling van de preventieve toetsing is gesteld dat alleen in geval van ernstige welzijnsproblemen een AMvB wordt opgesteld. In plaats van een AMvB is een preventieve toets denkbaar indien in betrokken sector (nog) geen sprake is van welzijnsproblemen. Indien echter nieuwe, doch welzijnsverslechterende huisvestingssystemen worden geïntroduceerd terwijl 1 nog geen AMvB of preventieve toetsing beschikbaar is, kunnen kortere overgangstermijnen worden gehanteerd voor de aanpassing van deze systemen aan de nog te ontwikkelen wettelijke eisen.

Nog niet duidelijk is of de Kamer zal instemmen met de voorgestelde invulling van de preventieve toetsartikelen van de GWW.

Wel of geen AMvB is nu nog niet te zeggen. Wel is duidelijk dat, in relatie tot de in het NRLO-rapport geconstateerde welzijnsproblemen, welzijnsverbetering mag worden verwacht dankzij het ingrepenverbod en de overschakeling op dichte strooiselvloer. Verder lijkt ook de huidige bezettingsdichtheid (7 dieren/m²) geen welzijnsproblemen te geven. Echter, voor de noodzakelijke badwatervoorziening is nog geen praktische oplossing voorhanden.

In de Raad van Europa (RvE) is de aanbeveling voor (Peking)eenden nagenoeg afgerond: heeft alleen nog te worden aangenomen (gebeurt wellicht in oktober a.s.). Daarin wordt, t.a.v. watervoorziening, gesteld dat toegang tot een buiten-uitloop met badwater noodzakelijk is om aan de biologische behoeften van deze watervogels te voldoen. Als dat niet mogelijk is, moeten de eenden de beschikking hebben over voldoende watervoorzieningen, waarmee water over de kop kan worden gebracht en met de bek kan worden opgenomen om het over het lichaam te brengen. Bij voorkeur zouden de eenden hun kop onder water moeten kunnen steken.

Nederland heeft zich tijdens het overleg over deze aanbeveling sterk gemaakt voor een formulering voor de badwatervoorziening, waarmee onder de specifieke Ned. omstandigheden te leven valt (binnenhuisvesting, dichte strooiselvloeren).

Nu is sector aan zet: met name onderzoek zal praktisch toepasbare oplossingen voor de

badwatervoorziening (in strooiselstallen) moeten ontwikkelen. Daarbij zij opgemerkt dat daarmee het voorzien in drinkwater via nippels niet behoeft te worden beëindigd. Het gaat om een badwatervoorziening.

Mits de badwatervoorziening wordt opgelost lijken zich bij de huisvesting op volledig strooiselvloer geen ernstige welzijnsproblemen voor te doen, waardoor de noodzaak voor regelgeving vooralsnog gering is. De organisatiegraad in de eendenhouderij is hoog, waardoor het doorvoeren van bepaalde welzijnsaanpassingen, zoals badwatervoorziening, in de vorm van zelfregulering mogelijk is. Dit vraagt van de sector bereidheid om gewenste aanpassingen door te voeren.

In het geval zich vervolgens nieuwe huisvestingssystemen aandienen ligt toepassing van preventieve toetsing eerder voor de hand in deze sector.

Samenvattend

In de eendensector is sprake van voor welzijn gunstige ontwikkelingen: het ingrepenbesluit kan worden nageleefd; dankzij toepassing van en omschakeling op dichte strooiselvloeren verminderen verensnebberij en nemen pootproblemen af. Badwatervoorziening bij binnenhuisvesting is echter nog duidelijk een knelpunt. Indien hiervoor praktische oplossingen komen, welke de sector vervolgens adequaat implementeert én deze sector niet gaat intensiveren is sprake van welzijnsverantwoorde houderij. Nog niet duidelijk is of deze sector met regelgeving geconfronteerd gaat worden. Omdat vooralsnog geen sprake lijkt van ernstige welzijnsproblemen ligt toepassing van preventieve toets eerder voor de hand dan een AMvB.